

Альпенскі дыялектны слоўнік

Гэты слоўнік – першая спроба захавання моўных скарбаў народу, часцінкай якога з’яўляюцца і жыхары в. Альпень, што на Століншчыне. У яго ўвайшлі дыялектныя словы, якія, як правіла, значна альбо вельмі значна адрозніваюцца ад агульнапрынятых літаратурных. Не ўключаны ў слоўнік словы, якія ад беларускіх літаратурных адрозніваюцца вельмі мала. Напрыклад, не ўвайшлі ў слоўнік дзеясловы, неазначальная форма якіх у беларускай мове заканчваецца на *-ць*, а ў альпенскай гаворцы на *-ть*. Гэта словы тыпу *шукаць – шукаць, рабіць – робіць, насіць – носіць* і г. д. Для альпенскай гаворкі характэрна оканне, а не аканне. Такія словы таксама ў слоўніку не прыводзяцца, таму што ў такім выпадку слоўнік быў бы вялікі памерам, але мала адрозніваўся б ад слоўніка літаратурнай беларускай мовы. Напрыклад, няма слоў тыпу *карова – корова, галава – голова* і т.п.

Дзеясловы пададзены ў неазначальнай форме, назоўнікі – у назоўным склоне адзіночнага ліку.

Усе словы ілюструюцца прыкладамі з мясцовай гаворкі.

Слоўнік складзены на базе картатэкі слоў, што сабралі вучні 7-9 класаў Альпенскай няпоўнай сярэдняй школы пад кіраўніцтвам настаўніка школы Івана Ляшкевіча.

Работа гэтая зроблена з мэтай адраджэння цікавасці да роднай мовы, з надзеяй, што яна будзе патрэбная настаўнікам, вучням, краязнаўцам і ўсім, хто любіць і шануе роднае слова, свой край, сваю малую Радзіму.

І. Ул. ЛЯШКЕВІЧ

настаўнік Альпенскай БШ

Прынятыя скарачэнні:

абразл. – абразлівае
выкл. — выклічнік
груб. – грубае
ж. – жаночы род
займ. – займеннік
зак. – закончанае трыванне
зб. – зборны назоўнік
зневаж. – зневажальнае
лаянк. – лаянкавае
м. – мужчынскі род
мн. – множны лік
н. – ніякі род
незадав. – незадавальняльнае
незак. – незакончанае трыванне
пагард. – пагардлівае
перан. – пераноснае значэнне
прым. – прыметнік
прыназ. – прыназоўнік
прысл. – прыслоўе
часц. – часціца
экспр. – экспрэсіўнае